

**ЗВІТ
ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІСТОРІЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
У 2022 РОЦІ**

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну та розгортання російсько-української війни, введення в Україні воєнного стану внесли корективи в плани організації роботи Товариства. Однак, незважаючи на ці обставини, НТІДМВ продовжило свою роботу в науковому та інформаційному напрямку, працюючи над розвитком студій з історії української дипломатії та міжнародних відносин, промоції України серед світової спільноти та протистояння штучно вигаданим фактам і фейкам російської пропаганди.

Видавничий напрямок

На офіційному сайті НТІДМВ у відповідній тематичній рубриці було додано новинки видань Товариства:

1. Місця пам'яті української дипломатії: енциклопедичний довідник / упоряд. та заг. ред. Ірини Матяш. Київ : Горобець, 2022. 672 с.
2. Публічна дипломатія : навч. посібник / за загал. ред. Ірини Матяш; Національний університет «Острозька академія»; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ : Горобець, 2021. 224 с.
3. Транскордонний проєкт «Європейські цінності та культурна дипломатія: молодіжні зустрічі» (2019–2021 рр.). Кураторка – професорка Ірина Матяш, Голова Правління Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин / Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин; Фонд Ганнса Зайделя в Україні; упорядник – Назар Мартинюк. Київ : Горобець, 2021. 60 с.

Науково-організаційна, просвітницька діяльність

Продовжено роботу над реалізацією **науково-просвітницького проєкту Товариства «Україна – Світ 30 (104): офіційна і культурна дипломатія»**. У межах його першого розділу «Перші представники незалежної України», який був підготовлений за підтримки Фонду Ганнса

Зайделя в Україні, на сайті, YouTube-каналі, Facebook-сторінці Товариства було опубліковано відеозаписи інтерв'ю з Надзвичайними і Повноважними Послами Олегом Білорусом, Володимиром Василенком, Борисом Гуменюком, Юрієм Костенко, Сергієм Комісаренком, Володимиром Крижанівським, Віктором Нагайчуком, Олександром Сліпченком, Дмитром Ткачем, Ігорем Турянським, Володимиром Хандогієм. Доступна онлайн-форма для збору запитань у глядачів. Надалі планується систематично оприлюднювати наступні інтерв'ю з першими дипломатами незалежної України в різних державах.

19 січня в стінах Червоного корпусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбулася презентація книги відомої білоруської вченої Валентини Михайлівни Мятлицької-Лебедевої «Мітрафан Доўнар-Запольскі (1868—1934 гг.). Асоба ў дакументах і ўспамінах». Зібрання відбулося в змішаному форматі (онлайн і офлайн). Модератором зустрічі був професор кафедри давньої та нової історії України КНУ імені Тараса Шевченка Василь Ульяновський. Участь у події взяла Голова Товариства проф. Ірина Матяш.

10 травня за співпраці Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин і Сухумського державного університету відбувся круглий стіл «Грузія та Україна: спільний європейський вибір», який також було проведено у межах відзначення 90-ліття університету. Захід був присвячений проблемі російсько-української війни. У ньому взяли участь грузинські та українські вчені, представники Сухумського державного університету та близько 50 українських наукових інституцій і закладів вищої освіти. Модерувала зустріч керівник відділу міжкультурних комунікацій Сухумського державного університету, членк Правління Товариства професор Індіра Дзаганія. Учасників зібрання привітала Голова Правління Товариства професор І. Матяш. Вона наголосила на важливості планування й активізації наукової співпраці між українськими та грузинськими колегами з метою подолання бар'єрів і міфів російської пропаганди та показу правди для всіх,

хто перебуває в її полоні. Участь у заході взяли члени Правління Товариства: професор кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київського університету імені Бориса Грінченка, Надзвичайний і Повноважний Посланник першого класу, доктор історичних наук Олександр Цветков; директор Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та національної безпеки Національного університету «Острозька академія», доктор історичних наук, професор Алла Атаманенко. Також долучилася член Товариства, директор Навчально-наукового інституту міжнародних відносин, історії та філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктор історичних наук, професор Наталія Земзюліна. Від партнерських організацій Товариства – Національного університету «Львівська політехніка» – слово мала директор Інституту гуманітарних та соціальних наук, доктор політичних наук, професор Ярина Турчин.

24 травня у рамках транскордонного проєкту «Європейські цінності та культурна дипломатія: молодіжні зустрічі» відбувся онлайн-захід «Європейські цінності та культурна дипломатія. Війна». Подію організували Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин, Фонд Ганнса Зайделя в Україні в партнерстві з Навчально-науковим інститутом міжнародних відносин та національної безпеки Національного університету «Острозька академія». Участь у зібранні взяли студенти та викладачі провідних університетів України, Болгарії, Грузії, Молдови і Польщі, дипломати-практики, державні службовці, громадські діячі та ін. Модерувала захід Голова Правління Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин І. Матяш. Вітальні слова виголосили координатор проєктів – заступник директора Фонду Ганнса Зайделя в Україні Олена Максимова та завідувач відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики Інституту історії України НАН України, заступник Голови Правління Товариства Степан Віднянський. Під час заходу було обговорено проблематику російсько-української війни, значення культурної дипломатії, шляхи її застосування задля популяризації України в світі та подолання

брехливих міфів російської пропаганди. Наголошено на тісному зв'язку історії України з європейською, а також тотожності європейських цінностей та українських. Своїми думками поділилися експерти: Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Кіпр (2003–2007 рр., 2012–2019 рр.), ректор Дипломатичної академії при МЗС України (1996–2003 рр.), Надзвичайний і Повноважний Посол, доктор історичних наук, професор Борис Гуменюк; в.о. Постійного представника України при ООН (1994 р.), в.о. Міністра закордонних справ України (2009 р.), Надзвичайний і Повноважний Посол, президент Української асоціації зовнішньої політики Володимир Хандогій; голова Профспілки працівників державних установ України, голова Північно-Східного Європейського округу федерації профспілок громадського обслуговування, державний службовець третього рангу, поет, волонтер Юрій Піжук.

13 червня відбулася дискусія «Україна 2022: виклики воєнного часу», яка була організована кафедрою соціальної та культурної безпеки факультету наук про політику і безпеку Університету Миколая Коперника в Торуні (Республіка Польща). Захід відбувся під патронатом Торунського відділення Польського товариства політичних наук і журналу «Nowa Polityka Wschodnia». Модераторкою виступила професор Антоніна Козирська, завідувач кафедри соціальної та культурної безпеки Університету Миколая Коперника в Торуні. Участь у події взяла Голова Правління Товариства І. Матяш.

Товариство також долучилося до організації *круглого столу* «Російсько-українська війна: інформаційний спротив» в межах Warsaw East European Conference “Still without Peace” (Варшавський університет, Польща; 1-2 липня 2022 року). Модерувала захід Голова Правління Товариства проф. І. Матяш. Учасниками події були: Анастасія Бондар, заступник Міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, Міністерство культури та інформаційної політики України; проф. Антоніна Козирська, завідувач кафедри соціальної та культурної безпеки Університету Миколая Коперника в Торуні (Польща); Андріана Біла, філологиня, журналістка,

авторка проєкту «Більше України в світі»; Станіслав Литвинов, режисер, експерт Українського культурного фонду; Борис Гуменюк, Надзвичайний і Повноважний Посол, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та міжнародних відносин Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; Роберт Чижевський, директор Польського Інституту в Києві, історик та дипломат; Сергій Троян, доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій Національного авіаційного університету, професор Жешувського університету (Польща); Юрій Шаповал, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, головний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України.

25 серпня член Правління Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин, директор Інституту досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара Національного університету «Острозька академія», доктор історичних наук, професор Алла Атаманенко була відзначена найвищою нагородою Острозької академії – срібною медаллю «Князь Василь-Костянтин Острозький» за вагомий внесок у відродження та розвиток закладу вищої освіти.

У 2022 р. виповнилося 50 років із дня смерті Казімежа (укр. *відповідник імені – Казимира*) Конарського – видатного польського історика та архівіста. З нагоди цієї пам'яті дати **12 жовтня** відбулося урочисте відкриття нової серії міжнародних лекцій з архівістики “Konarski Lectures”. Спеціальною гостей першого випуску заходу була Лучіана Дуранті – теоретик і професорка архівістики Школи бібліотечних, архівних та інформаційних досліджень Університету Британської Колумбії у Ванкувері (Канада). Пані Професор виголосила лекцію на тему «Чому світ, який став цифровим, потребує теорії архівів більше, ніж будь-коли раніше» (англ. – “*Why a world gone digital needs archival theory more than ever before*”). Голова Правління Товариства І. Матяш взяла участь у дискусії про внесок Казимира Конарського у розвиток польської

та європейської архівної думки, його здобутки в галузі архівознавства, історії та літератури.

Протягом вересня-жовтня 2022 р. член Товариства Дмитро Стретович мав можливість пройти в онлайн-форматі «Курс європейського політика (в умовах війни)» від СД Платформи за підтримки Регіонального представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні. Програма курсу передбачала проходження чотирьох модулів: «У чому сила та слабкість Європейського Союзу?», «Прогресивні європейські лідери», «Економічні та фінансові лабіринти ЄС» та «Інтеграція України в ЄС без пафосу». Крім того, щотижня учасники виконували домашнє завдання різного плану. Фінальним завданням була підготовка та презентація командних проєктів, які включали презентації, відео та аналітичні записки. Особливий фокус був приділений аналізу поточної європейської політики в умовах російсько-української війни, частковій зміні ціннісних партійних орієнтирів, зіставленні позицій держав-членів ЄС у питаннях надання Україні допомоги, накладання санкцій на РФ, реалізації безпекової політики. Курс також передбачав абсорбування найкращого досвіду публічної комунікації провідних європейських політиків/кинь.

Голова Правління Товариства І. Матяш взяла участь у роботі IV Конгресу закордонних дослідників історії Польщі. Захід відбувався упродовж **19–22 жовтня** в Кракові. Загальна тема наукової події в 2022 р. – «Культурні зустрічі». Ірина Борисівна виголосила доповідь на тему «Дипломатичні архіви як культурний феномен: польський сегмент в українських архівах» в межах роботи секції «Архіви як культурний феномен». Конгреси закордонних дослідників історії Польщі систематично організовуються в Кракові кожні п'ять років, починаючи з 2007 р. Науковий захід об'єднує іноземних дослідників історії, культури та мови Польщі з різних куточків світу.

28 жовтня відбулася Міжнародна наукова конференція «Люблінська четвірка: форум інтелектуалів, політиків, активістів із Польщі, Литви, України та Білорусі». Подія пройшла на базі Варшавського університету. Проєкт цього

формату співпраці був запропонований литовською стороною у вересні 2020 р. під час проведення першого засідання Форуму в Президентському палаці у Вільнюсі. «Форум Люблінської четвірки» є громадським проєктом, спрямованим на зібрання інтелектуалів, політиків та громадських активістів. Голова Правління Наукового товариства І. Матяш взяла участь у роботі першої сесії «30 років: складнощі й виклики польської східної політики (1991–2021)». Вчений секретар Товариства кандидат філологічних наук Інна Хоменська виступила під час роботи четвертої сесії «Форум «Люблінська четвірка»: перспективи співпраці та геополітичне значення».

31 жовтня у Західноукраїнському національному університеті стартував проєкт «Студії публічної дипломатії 4.0: експертно про політику, економіку, бізнес, міжкультурні комунікації». Спікером першої зустрічі в межах проєкту була Голова Правління Наукового товариства І. Матяш. Пані Професор прочитала для студентів лекцію на тему «Стратегічні вектори публічної дипломатії України».

4 листопада Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) Національного університету «Львівська політехніка» організував і провів VII Міжнародну наукову конференцію «Українська мова в світі». Партнери події – Світовий Конгрес Українців (СКУ) і Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Участь у заході взяли 300 учасників із 37 держав світу. Інформаційний секретар Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин, науковий співробітник Інституту досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара Національного університету «Острозька академія» Назар Мартинюк долучився до події та отримав сертифікат про участь.

10 листопада до Національного університету «Острозька академія» завітав Надзвичайний і Повноважний Посол України в Лівані (2016–2022 рр.), Почесний член Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин Ігор Остап. Його супроводжували режисер Станіслав Литвинов і журналістка Андріана Біла.

25 листопада в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича відбулася XVI Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми зовнішньої політики України». Матеріали роботи наукового заходу опубліковані в тематичному збірнику. Серед надрукованих матеріалів – тези доповіді інформаційного секретаря Наукового товариства Н. Мартинюка на тему «Публічна дипломатія Світового Конгресу Українців як чинник просування інтересів України та її популяризації в світі».

25 листопада також відбулася Міжнародна наукова конференція «Історично-культурний феномен Української господарської академії в Подєбрадах». Організатори заходу – Посольство України в Чеській Республіці, ГО «Український меморіал» у Чеській Республіці, Інститут східноєвропейських досліджень Карлового університету в Празі, Чеська організація українців, Інститут досліджень діаспори (Київ), Історичний клуб «Холодний яр», Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства, Факультет міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Під час пленарного засідання виступила Голова Правління Наукового товариства проф. І. Матяш. Ірина Борисівна виголосила доповідь на тему «Місця пам'яті української дипломатії в Чехії: маркування місць пам'яті України за кордоном як завдання публічної дипломатії».

Відповідно до рішення Правління Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Польща Василя Богдановича Зварича було обрано Почесним членом Товариства. 29 листопада Голова Правління Товариства І. Матяш вручила для Його Високоповажності Сертифікат про Почесне членство.

І. Матяш взяла участь у роботі наукової конференції «Напиши свою історію. Політика, історіографія та музейні наративи з точки зору жінок» (пол. – “Historię swą piszcie same. Polityka, historiografia i muzealne narracje z

perspektywy kobiet”). Організатори заходу – Музей Юзефа Пілсудського в місті Сулеювек (пол. – Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku) за співпраці з Інститутом історії Польської академії наук, Історичним факультетом Варшавського університету та проєктом «Патріотки завтра?» (пол. – projekt NPRN “Patriotki jutra?”). Подія проходила **7-8 грудня** в Музеї Юзефа Пілсудського в Сулеювеці. Професор І. Матяш виголосила доповідь на тему «Надія Суровцева: перша жінка в керівництві українського Міністерства закордонних справ».

14 грудня відбулася зустріч «Війна та дипломатія». Під час зібрання пройшла презентація другої книги «Іван Красковський (1880–1955). На службі Білорусі та Україні» за авторства Томаша Блацака, Ірини Матяш (Голови Правління Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин) та Дороти Міхалюк (членкині Правління Товариства). Модерував подію журналіст і видавець kamunikat.org Ярослав Іванюк.

15 грудня Навчально-науковий інститут міжнародних відносин, історії та філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького організував і провів Міжнародну науково-практичну конференцію «Дипломатія доби глобалізації: нові виклики та завдання», яка була приурочена до Дня працівників дипломатичної служби України, який щороку відзначається 22 грудня. Серед партнерів проведення конференції була низка українських і зарубіжних установ, серед яких і Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. «Україна на шляху до ЄС» – саме так звучала загальна тема наукового заходу. Загалом, у науковому зібранні взяли понад 70 дослідників, дипломатів, експертів та ін. Модераторкою події була директор ННІ міжнародних відносин, історії та філософії ЧНУ імені Богдана Хмельницького Наталія Земзюліна. Активно долучилися до конференції члени Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин, котрі адресували теплі слова вітань для учасників зібрання, виголошували змістовні доповіді з різних актуальних проблем сучасної української дипломатії.

19 грудня в Державному архіві м. Торунь відбулася робоча зустріч українських і польських вчених та архівістів. В онлайн-форматі пройшло спілкування Генерального директора Державних архівів Республіки Польща Павла Петжика та Голови Державної архівної служби України Анатолія Хромова. Участь у зустрічі також взяли Голова Правління Наукового товариства І. Матяш, директор Центрального державного історичного архіву України в м. Львові Олеся Стефаник і директор Торунського архіву Беата Гердзін.

19 грудня в Університеті Миколая Коперника (Торунь, Польща) відбулося відкриття виставки «Марцелій Луковіч (1889–1979): доктор медицини, військовий лікар, громадський діяч, польський патріот». Виставка проходить під Почесним патронатом Президента міста Торунь Міхала Залеського (Michała Zaleskiego), Генерального директора Державних архівів Республіки Польща Павла Петжика (Pawła Pietrzyka) та Голови Державної архівної служби України Анатолія Хромова. Куратори: 1) Голова Правління Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин проф. І. Матяш; 2) заступник директора Інституту історії та архівістики Університету Миколая Коперника проф. Мачей Кротофіл (Maciej Krotofil). Участь у події взяли представники України, Польщі та Білорусі.